

Osnovna škola Petra Studenca. Spomen knjiga povodom 200 godina osnovnog školstva u Kanfanaru, ur. Marko Jelenić i Kristina Hekić, Kanfanar: Osnovna škola Petra Studenca, 2017., 275 str.

Godine 2017. u izdanju Osnovne škole Petra Studenca svjetlo je dana ugledala *Spomen knjiga povodom 200 godina osnovnog školstva u Kanfanaru*. Kroz 37 poglavlja autori rekonstruiraju tijek razvoja školstva na Kanfanarštini od osnutka škole 1817. Nakon teksta školske himne, riječi ravnatelja i urednika slijedi tekst Marka Jelenića „Kratki pregled povijesti Kanfanarštine“ (12-18), u kojem se u kratkim crtama prikazuje društveni i povijesni razvoj kanfanarskoga kraja. Drugo poglavlje istoga autora, „O imenu škole u Kanfanaru“ (19-20), prati promjene imena kanfanarske škole od njezina osnutka. Poglavlje „Petar Studenac, preporoditelj i kanfanarski župnik“ (22-27) tematski je povezano s prethodnim. U njemu se ukratko donosi životopis kanfanarskoga župnika i preporoditelja Petra Studenca, po kojem škola nosi ime. U poglavlju „Otvaranje škole u Kanfanaru 1817. i organizirani počeci školstva“ (29-39) Jelenić je analizirao prilike u doba nastanka škole. Iz fondova čuvanih u državnim arhivima u Pazinu i Trstu vidljiva je tadašnja velika briga države o obrazovanju. Naime, u tom su razdoblju, a osobito nakon 1816., iz provincijske vlade u Trstu u više navrata istarskim gradovima i općinama slane okružnice o potrebi osnivanja škola. Škole su – kako pokazuju arhivska vrela – postojale, no polazio ih je tek manji broj djece. Općinske su vlasti tako dobile naredbu da osiguraju zgradu i plaću učitelja za jednu glavnu školu u trajanju od dvije godine. 30. kolovoza 1817. raspisan je natječaj za zapošljavanje prvoga učitelja u netom osnovanoj kanfanarskoj školi, što dokazuje da je škola osnovana upravo te godine. Jelenić potpisuje i peto poglavlje „Školstvo u Kanfanarštini tijekom druge polovice XIX. i prve polovice XX. stoljeća“ (41-58). U njemu prati rad kanfanarske škole od sredine XIX. do sredine XX. stoljeća. Na području su Kanfanara već 1864. postojale dvije škole s pet zaposlenih učitelja koje je pohađalo 127 učenika i učenica. Od znamenitih učitelja koji su početkom XX. stoljeća podučavali u Kanfanaru valja istaknuti Ivana Matetića Ronjgova. Škola u Kanfanaru je do 1908. imala dva razreda, a od 1910. pet, i u njoj se obrazovanje stjecalo na hrvatskom i talijanskom jeziku. Prema dokumentu distriktnoga povjereništva za školstvo 1920., osnovane su hrvatske škole u Baratu, Kanfanaru, Mrganima, Rovinjskom Selu i Sošićima. U međuratnom razdoblju djelovala je u Kanfanaru i poljoprivredna

škola Aviamento agricolo. Na području današnje Općine Kanfanar otvorena je škola u Maružinima (Scuola rurale), a kratkotrajno, između 1935. i 1941., djelovala je i škola u Okretima – Kurilima (Scuola di Ocretti – Curilli). Marko Jelenić autor je i poglavlja „Škola Kanfanar u drugoj polovici XX. stoljeća“ (60-97), u kojem se kroz tri očuvane spomenice sagledava djelovanje škole, broj učenika, djelatnika, aktivnosti i uspjesi koje je škola postigla od školske 1976./1977. godine. Broj se učenika u sedamdesetim i osamdesetim godinama povećavao, a od školske 1968./1969. godine u kanfanarsku školu prelaze i učenici viših razreda iz Barata i Mrgani. Škola u Kanfanaru smještena je od školske 1976./1977. godine u adaptiranoj zgradi Zadržnogoga doma, sagrađenoj 1949. Preseljenje škole išlo je polako i postupno, u nekoliko faza, kao i preseljenje učenika. Za uspjehe postignute na području obrazovanja škola je tijekom školske 1989./1990. godine dobila prestižnu nagradu Ivan Filipović. Od školske 1991./1992. godine u školi je djelovala škola za djecu prognanika iz hrvatskih područja zahvaćenih ratom. U nju je bilo upisano 117 djece u šest odjeljenja.

„Nastavni predmeti kroz povijest“ (98-109) tekst je Ondine Kranjčić u kojem donosi pregled nastavnih predmeta koji su se izvodili u Osnovnoj školi Kanfanar od 1879. do 1989. Članak krasi niz tablica u kojima su predmeti razvrstani po godinama kada su se podučavali. Barbara Šaina Šaponja autorica je teksta „Popis broja učenika“ (111-113). U tekstu je dan prikaz broja učenika po školskim godinama od 1978./1979. do 2017./2018. Slijedi „Popis lektirnih naslova kroz 200 godina postojanja škole“ (114-126) Tatjane Šušnica Relić.

Nakon tih poglavlja u knjizi se nalazi čitav niz intervjuva i sjećanja nekadašnjih učitelja i učenika škole. „Moja sjećanja na preseljenje škole u Kanfanaru – intervju s učiteljem Marčelom Marićem“ (128-131) tematski je vezan za preseljenje škole u novu zgradu. Slijede tekstovi „Ana (Žgrabljčić) Štrbac – moja sjećanja na rad u školi“ (132-134), „Pavica (Muškardin) Kuhar – dva para cipela do Kanfanara“ (135-136), „Natalia (Matika) Boljunčić. Moja škola“ (137-140), „Duša od čovika. Marija Maretić“ (141-143), „Marina Zaharija. Tajnica“ (144-148), „Opet bih sve ponovila. Sjećanja učiteljice Marije Sošić na školu u Sošićima“ (149-152), „Jelisaveta – Cana Banko (Stanojević). Kako je studentska stipendija odredila moj životni put“ (153-156), „Pavle Modrušan. Moj rad u školi u Kanfanaru“ (157-158), „Amedea Marić. Moji dani u školi“ (159-164), „Mate Križman – pismo povodom susreta generacije

(1945. – 2015.)“ (165-170), „Meštrovica – Ondina Kranjčić“ (171-174), „Prva i moja najdraža generacija! Željko Medić (1939. – 2016.)“ (175), „Sjećanja na dane školovanja. Anton Kranjčić“ (176-178) te „Franko Božac. Moje školovanje“ (179-181).

Slijede tekstovi Marka Jelenića „Škola u Sošićima“ (183-196), „Škola u Baratu“ (197-203), „Škola u Mrganima“ (208) te „Škola u Modrušanima“ (209), u kojima autor prati otvaranje i rad tih škola. Tekstovi se temelje na sačuvanim spomenicima i donose podatke o osnivanju škola, broju učenika, aktivnostima koje su se provodile i mnogobrojnim zanimljivostima. Škole u Baratu, Mrganima i Modrušanima zatvorene su, a ona u Sošićima danas djeluje kao područni odjel Osnovne škole Petra Studenca.

Tekst Marina Tumpića „Zvezdani uzlet kanfanarske osnovne škole“ (210-215) govori o osnivanju i djelovanju Astronomske sekcije Orion. Privremeni je prekid u aktivnostima sekcije nastupio sredinom devedesetih godina XX. stoljeća, a od 2001. u školi djeluje Astronomska udruga Vidulini. Astronomska je škola, ostvarivši velike uspjehe, pridonijela popularizaciji znanosti i tehnike. „Od stare turpije i posuđene bušilice do moderno opremljenog nastavnog centra – Klub mladih tehničara“ (216-220) tekst je Marčela Marića u kojem se donosi pregled rada Kluba mladih tehničara (KMT), osnovanoga 1966. Objedinjujući grupe slobodnih aktivnosti elektrostrojarstva, modelarstva i radioamaterstva, u KMT je bilo uključeno pedesetak učenika različitih uzrasta. Osim s mladima, u KMT-u se radilo i na usavršavanju nastavnika za rad u slobodnim aktivnostima i redovnoj nastavi tehničkoga odgoja i fizike. Praktikum fizike i tehničkoga odgoja sagrađen je 1971. i opremljen najsuvremenijom nastavnom tehnologijom. Zavod za školstvo ga je 1973. imenovao Nastavnim centrom za nastavu fizike i tehničkog odgoja. U Nastavnom centru pripremali su se republički seminari iz elektronike, kao i drugi oblici edukacija učitelja, ali i praktični dio diplomskoga rada za nastavnike tehničkoga odgoja i fizike. Od 1977. do 1989. praktikum djeluje i kao Metodički centar za nastavnike fizike i tehničkog odgoja za istarsku i riječku regiju. U Centru se pratilo i revaloriziralo nastavne planove i programe iz fizike i tehničkoga odgoja, ali i organiziralo stručno usavršavanje pod vodstvom Marčela Marića.

Amedea Marić u tekstu „Kulturno umjetničko društvo Dvigrad“ (221-223) govori o osnutku i djelovanju toga društva pri kanfanarskoj školi. Valja spomenuti da su tijekom proteklih nekoliko desetljeća gotovo svi učenici

Osnovne škole barem jednom bili dijelom folklorne skupine koja je izvodila tradicionalne plesove tijekom priredbi i drugih događanja. Stoga se može zaključiti kako je Kulturno umjetničko društvo Dvigrad odigralo značajnu ulogu u odgoju mnogih mladih ljudi s područja Općine Kanfanar. Marko Jelenić autor je teksta „Mala škola povijesti“ (224-227), gdje donosi pregled aktivnosti koje su proizišle iz njezina rada. Na poticaj tadašnjega kanfanarskog župnika Zorka Ritoše, učiteljica Natalija Boljunčić pokrenula je 1996. Malu ljetnu školu povijesti „Franjo Glavinić“ s ciljem da se kroz povijesnu, likovnu, literarnu i glazbenu radionicu naglasi vrednovanje i značaj Dvigrada kao povijesno-kulturnoga spomenika. Održavala se tri godine, nakon čega su aktivnosti zamrle, sve dok školske 2014./2015. godine učitelj Marko Jelenić nije obnovio njezino djelovanje. „Suradnja Udruge Dvegrajci s Osnovnom školom Petra Studenca u Kanfanaru“ (228-231) tekst je Antona Medena, u kojem se opisuje kako je suradnja škole i Udruge rezultirala znanstvenim skupovima, predstavljajima knjiga i prigodnim izložbama u prostorima škole.

Slijedi popis ravnatelja kanfanarske škole („Upravitelji, direktori i ravnatelji škole u Kanfanaru od 1945. do 2017.“, 232) te popis svih djelatnika koji su u školi radili između 1958. i 2017. („Nastavno osoblje škole Kanfanar [1958. – 2017.]“, 233-240). Posljednjih pedeset i pet godina u kanfanarskoj je školi s područnim odjelima u Sošićima, Mrganima, Baratu i Modrušanima bilo zaposleno 147 nastavnika, učitelja i profesora, čiji se pregled donosi kronološkim redom. Knjiga je obogaćena popisom učenika „Popis generacija osmaša od školske 1961./1962.“ (242-268). Slijede sažetci na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku. Uza sve tekstove nalazi se i bogat slikovni materijal. Knjiga, nastala u sklopu školskoga projekta obilježavanja dvjestote godišnjice postojanja škole u Kanfanaru, plod je rada nekadašnjih i sadašnjih djelatnika škole, ali i bivših učenika. Ona je prije svega namijenjena bivšim učenicima i djelatnicima škole u Kanfanaru, koji se tako mogu prisjetiti dana provedenih u školskim klupama, s ove ili one strane katedre.

Marko Jelenić